

NYT OM MILJØ & UDVIKLING

Oktober 2008 • Nr. 56

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling er et samarbejde mellem 21 danske miljø- og udviklingsorganisationer. 92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i verden

Brent Stirton / Getty Images / WWF-UK

Indhold

Kampen om klimaet.....	1	Hvad er alternativerne til en Doha-handelsaftale – og hvor står ulandene?	5
Klimapolitik på kredit.....	2	Danmark har fået en grøn tænketank	7
Danmark: 0 kr. til klimaet.....	3	Ny rapport fordømmer EU's økonomiske partnerskabsaftaler med ulandene	8
Ambitiøs klimaindsats giver store sundhedsgevinster og milliardbesparelser i EU.....	4	Nye standarder for fremtidens klimavenlige byer	9
Nye veje mod 2015-målene	5	Arrangementer	10

Kampen om klimaet

Af Dan Jørgensen, medlem af Europa-Parlamentet for socialdemokraterne

Det blev ved skrækken, da Europa-Parlamentets miljøudvalg forleden stemte om EU's 'klimapakke'. Helt op til afstemningen frygtede jeg, at industriens lobbyister havde haft held til at påvirke et flertal af udvalgets medlemmer til at udvande EU's ambitiøse miljømålsætninger.

Men 'klimapakken' - som skal sikre, at EU-landene nedbringer deres CO₂-udslip med 20-30 procent inden 2020 - blev heldigvis vedtaget. Og det blev slået fast, at EU's klimaindsats stadig skal følge anbefalingen fra FN's klimapanel, så det sikres, at temperaturen maksimalt stiger to grader celsius.

Ligeledes blev der strammet op på en række dele af pakken, så udgangspunktet for de resterende forhandlinger er godt.

Den danske regering stemt ned

En af opstramningerne omhandler muligheden for sanktioner mod de lande, som ikke overholder klimapakkenes krav om at reducere CO₂-udledningen inden 2020. Her var miljøudvalget klar i mælet: selvfølgelig skal der være muligheder for at give bøder. Et forslag, den danske regering har arbejdet imod.

"[...]det er ekstremt vigtigt, at vi sikrer fra EU-niveau, at pengene øremærkes til klimaindsatser."

Dernæst blev det vedtaget, at indtægterne fra CO₂-kvoter i fremtiden øremærkes til klimaindsatser. 50 procent i en international fond. 50 procent i medlemslandene. Også det arbejder den danske regering imod, men jeg synes, det er ekstremt vigtigt, at vi sikrer fra EU-niveau, at pengene øremærkes til klimaindsatser. Ellers risikerer vi, at landene bruger dem på at bygge motorveje eller at give statsstøtte til forurenende industrier, og så er vi jo lige vidt.

Hårde forhandlinger venter

Den hellige grav er dog langt fra velforvaret. Før vi har en endelig aftale, skal der nemlig også være enighed mellem EU-Parlamentet og ministerrådet, og her ser det desværre ud til, at der er et mere reaktionært flertal.

"Der tales om at give gratis kvoter. Det vil selvsagt ødelægge hele grundideen om at sætte en høj pris på forurening. [...]"

En af de ting, som måske vil blive angrebet, er hele ideen om, at kvoter i fremtiden skal auktioneres 100 procent for el-sektoren og fra 15 procent i 2013 og gradvist op til 100 procent i 2020 inden for industrien. Der tales i stedet om at give gratis kvoter. Det vil selvsagt ødelægge hele grundideen om at sætte en høj pris på forurening og samtidigt gøre det attraktivt at producere bæredygtigt.

Vi håber dog på det bedste og satser på at nå et kompromis inden jul, idet vi meget gerne vil være færdige med lovgivningen, inden der går "valgkamp i den" i Parlamentet til foråret. Desuden er det vigtigt at sende et klart signal inden forhandlingerne til klimakonventionsmødet (COP 14) i Polen i december.

Klimapolitik på kredit

Af Tarjei Haaland, klima- og energimedarbejder i Greenpeace

Både Klimakonventionen og Kyoto-Protokollen bygger på fælles forståelse af, at det er de rige lande, der har hovedansvaret for de historiske udslip af drivhusgasser og skal derfor gå først og længst med hensyn til at reducere deres drivhusgas-udslip.

Mellem 2008 og 2012 er EU forpligtet til at reducere udslippet af drivhusgasser med 8 procent i forhold til 1990. Og Kyoto-protokollen åbner op for muligheden af at opfylde en del af reduktionsmålet gennem

brug af kreditter fra CDM og JI-projekter i udlandet som supplement til hjemlige reduktioner.

"Hvis de tilladte kreditter bruges i fuld udstrækning, vil udslippet af drivhusgasser [...] kun ligge 0,2 procent under 1990-niveau."

EU-Kommissionen har imidlertid for perioden 2008-12 anvendt en særdeles kritisabel fortolkning af supplementaritetsprincippet, som har tilladt EU's

medlemsstater og kvotebelagte virksomheder tilsammen at bruge kreditter fra CDM/JI-projekter i et massivt omfang:

Hvis de tilladte kreditter bruges i fuld udstrækning, vil udslippet af drivhus-gasser i 2008-12 indenfor EU-15 landene – altså på hjemmebane – kun ligge 0,2 procent (2 promille) under 1990-niveau.

For EU-27 landene vil det hjemlige udslip i 2008-12 med fuld brug af tilladte kreditter ligge kun 1,1 procent under 1990-niveau.

For Danmark gælder, at hvis alle tilladte kreditter anvendes, så vil det hjemlige udslip af drivhusgasser i 2008-12 kun ligge 8,2 procent under 1990-niveau. Det skal ses i forhold til, at Danmarks Kyoto-mål er en reduktion på 21 procent.

Hvis de kvotebelagte virksomheder i tillæg til kreditter køber kvoter i EU, så vil det danske udslip i 2008-12 blive endnu højere. I 2006 lå det hjemlige udslip på 70,5 mio. tons CO₂-ækvivalenter – 1,7 procent over 1990-niveau!

“Danmarks og andre EU-medlemslandes fortsatte kredit-jagt i perioden 2013-20 må derfor stoppes.”

Dette er yderst pinlige kendsgerninger, som hverken tjener EU eller Danmark til ære eller fremmer troværdigheden i klimaforhandlingerne.

Danmarks og andre EU-medlemslandes fortsatte kredit-jagt i perioden 2013-20 må derfor stoppes.

“Ulande vil gøre, hvad de kan, men det blev i 1992 klart forstået og i FN's Klimakonvention nedfældet, at i-landene ville tage de første skridt. For at være ærlig: De har intet gjort. Det er virkelig tragisk,” sagde formanden for FN's klimapanel, Rajendra Pachauri Pachauri til CCN i august 2008.

Læs: Greenpeace-notatet ”Klimapolitik på kredit”: <http://www.greenpeace.org>

Danmark: 0 kr. til klimaet

Signe Didde Frese, programmedarbejder i WWF

Danmark har udsigt til, at statskassen får et ordentligt løft, når klimamilliarderne generet fra EU's kvotehandelssystem begynder at rulle ind. Men regeringen vil ikke forpligte sig til at bruge så meget som en krone på klimaformål.

Landene i EU er netop nu ved at behandle en række direktiver, som tilsammen vil udgøre EU's nye klima- og energipolitik. Formålet er, at EU skal reducere sine drivhusgasudledninger med mindst 20 % i 2020. Hjørnестenen i at nå målet er det nyreviderede kvotehandelssystem. Fra 2013 skal el-selskaberne i EU dække hele deres behov for at udlede CO₂ ved at købe kvoter, som vil blive aktioneret på EU-plan.

Indtjeningen på kvotesalget forventes at løbe op i enorme summer. På EU-plan drejer det sig om ca. 400 mia. kr. årligt. I Danmark alene vil aktioneringen tilvejebringe 4-5 mia. kr. årligt.

“WWF mener, at samtlige midler fra kvotesalget bør gå til klimafremmende aktiviteter.”

Aldrig før i EU har en klimapolitik generet så store indtægter, men heller aldrig før har behovet været større for at sætte ind mod klimaforandringerne. EU-kommissionen lægger i sit forslag op til, at 20 % af midlerne fra kvotesalget skal kanaliseres til klimaformål for at styrke indsatsen. WWF

mener, at samtlige midler fra kvotesalget bør gå til klimafremmende aktiviteter.

“Pengene vil i stedet ryge direkte ned i statskassen, som om det var en almindelig skatteindtægt.”

Men den danske regering vil ikke en gang være med på EU-kommissionens forslag om 20 % og vil beholde hele proventet selv. Pengene vil i stedet ryge direkte ned i statskassen, som om det var en almindelig

skatteindtægt. Det betyder, at indtægterne kan blive brugt til hvad som helst - også klimaskadelige formål.

WWF mener, at når det er klimapolitik, der er udgangspunktet for at midlerne generes, så er det også hensigtsmæssigt, at man bruger hele proventet på klimatiltag. Midlerne fra kvotesalget kan med fordel bruges på udvikling af ny teknologi, omstilling af energiforsyningen, energibesparelser og andre klimarelaterede opgaver.

Ambitiøs klimaindsats giver store sundhedsgevinster og milliardbesparelser i EU

Signe Didde Frese, programmedarbejder i WWF

I det forslag til en klima- og energipakke, som EU er ved at forhandle på plads, er målet for reduktion af CO₂-udslippet på 20 procent i 2020 og 30 procent, hvis det lykkes at opnå en global klimaaftale. Men ud over fordelene for klimaet vil det mere ambitiøse mål på 30 procent betyde 105.000 færre dødsfald og besparelser på op mod 187 mia. kr. på EU-plan i 2020, viser en ny rapport fra WWF, Climate Action Network og The Health and Environment Alliance.

“I EU skønnes 369.000 hvert år at dø for tidligt på grund af luftforurening.”

Når man reducerer CO₂-udledningen er sidegevinsten, at man også mindsker luftforureningen på andre områder, især i forhold til udslippene af fine partikler, kvælstofoxid og svovldioxid. Og det har stor betydning for sundheden. Alene i Danmark kan 5000 dødsfald, 5000 hospitalsindlæggelser, 5000 tilfælde af kronisk bronkitis og 3 millioner sygedage årligt tilskrives udsættelse for luftforurening, viser undersøgelser. I EU skønnes 369.000 hvert år at dø for tidligt på

grund af luftforurening. Der er derfor alt muligt grund til at øge EU's CO₂-reduktionsmål til 30 procent med det samme.

“Også på den økonomiske side er der sund fornuft i et stærkere klimamål.”

Ud over gevinsten for klimaet og 105.000 færre dødsfald, vil det betyde, at man i 2020 vil reducere antallet af tilfælde af astmatisk bronkitis med 5300, og der vil være 2800 færre hospitalsindlæggelser samt mange millioner færre sygedage på grund af luftvejslidelser.

Også på den økonomiske side er der sund fornuft i et stærkere klimamål. I sig selv vil reduktionsmålet på 20 procent betyde besparelser til sundhedsvæsenet på mellem 96 og 387 mia. kr. Men øger man målet til 30 procent, vil man kunne øge besparelserne med 48 procent til mellem 149 og 566 mia. kr. Samtidig vil det også have positive indvirkninger på naturen, da luftforurening også forårsager skovdød, forsurening af søer og vandløb samt nedbrydning af historiske bygninger.

Nye veje mod 2015-målene

Af Morten Emil Hansen, politisk rådgiver i Folkekirkens nødhjælp

Den globale finanskrisen fik stor opmærksomhed på FN's højniveaumøde om 2015-målene den 25. september. Alle er enige om, at finanskrisen er en alvorlig trussel mod yderligere fremskridt. Dels rammer uroen på finansmarkederne de fattige lande hårdt, idet renterne stiger og bankerne fremover vil være mindre risikovillige. Men samtidig vil finansministrene i de rige lande få endnu vanskeligere ved at gennemføre de lovede stigninger i udviklingsbistanden, i en tid med lavere vækst og øget arbejdsløshed.

Nogle tror derfor ikke længere på, at de rige lande vil efterleve bistandsløfterne og er begyndt at efterlyse nye og innovative finansieringsmekanismer. Denne diskussion forsætter på FN-konferencen om "Finansiering af Udvikling" til november.

"Omkring en tredjedel af verdens fattigste lever i dag i kronisk fattigdom"

Diskussionerne på højniveaumødet viste en erkendelse af, at 2015-målene må suppleres med initiativer, som fremmer produktivitet, økonomisk vækst og beskæftigelse. Flere udviklingslande er allerede begyndt at flytte fokus fra direkte fattigdomsbekæmpelse til økonomisk vækst som et middel til at fremme fattigdomsbekæmpelsen. Et eksempel på dette er de stigende investeringer i landbruget, som beskæftiger omkring 1,3 milliarder småbønder og jordløse arbejdere. EU-Kommissionen

understreger dog i en ny rapport, at økonomisk vækst ikke gør det alene, og at et øget fokus på handelsfremmende initiativer ikke må ske på bekostning af investeringer i f.eks. sundhed og uddannelse.

"Nogle tror derfor ikke længere på, at de rige lande vil efterleve bistandsløfterne[...]"

Højniveaumødet viste samtidig, at målet om halvering af fattigdommen er en helt særlig udfordring, som kræver nytænkning. Omkring en tredjedel af verdens fattigste lever i dag i kronisk fattigdom; en livsbetingelse som følger dem fra vugge til grav, og som gives videre til den næste generation. Selvom antallet af fattige globalt set er faldende, vokser antallet af kronisk fattige og de udgør den største andel i statistikkerne inden for f.eks. børnedødelighed og underernæring.

For de kronisk fattige er fattigdom blevet en ond og selvforstærkende spiral, som er umulig at bryde, og de nås kun sjældent af de nationale og internationale udviklingsprogrammer. Derfor anbefaler flere internationale organisationer, at 2015-målene suppleres med nye indikatorer, som sikrer en fattigdomsorienteret vækst kombineret med sociale sikkerhedsnet. Men dette vil sandsynligvis først kunne realiseres i 2010, når stats- og regeringslederne mødes igen til næste statuskonference.

Hvad er alternativerne til en Doha-handelsaftale – og hvor står ulandene?

Af Chantal Pohl Nielsen, politikmedarbejder, Mellemfolkeligt Samvirke

Det seneste forsøg på at indgå en ny global handelsaftale mislykkedes. Det er selvfølgelig ikke første gang, WTO-forhandlinger bryder sammen. Én af årsagerne til, at det er så vanskeligt, er 'single undertaking' princippet. I alt sin enkelhed betyder det, at 'intet er aftalt, indtil alt er aftalt'. Derfor er WTO-runderne mange år undervejs. Doha-runden blev søsat i 2001 med deadline den 1. januar 2005. Nu skriver vi snart 1. januar 2009 og desværre uden udsigt til en ny aftale.

"Det seneste forsøg på at indgå en ny global handelsaftale mislykkedes."

Manglende fremskridt i de multilaterale forhandlinger skaber forståeligt nok frustration, og så ser medlemslandene sig omkring efter alternativer. Siden 1990'erne er antallet af bilaterale og regionale handelsaftaler steget markant. I september 2008 var der 223 aftaler i funktion. Det skaber et komplekst net af handelsrelationer. Den berømte handelsøkonom Bhagwati har beskrevet situationen som en 'spaghetti bowl' af præferenceaftaler og handelsregler. Derudover rækker flere aftaler ud over handelspolitiske emner og inkluderer aftaler om investeringer, konkurrencevilkår, miljø og arbejdskraft.

Erfaringerne med regionale handelsaftaler er blandede. På den ene side kan de være nemmere at forhandle på plads, fordi der er færre lande, der skal blive enige. På den anden side er der risiko for, at især udviklingslande står svagt pga. meget ulige magtforhold. Forhandlingerne om de økonomiske partnerskabsaftaler (EPA'erne) mellem EU og en række ulande er et eksempel på det sidste. Derudover vil regionale forhandlinger fjerne fokus fra de multilaterale forhandlinger, som Mellemføkeligt Samvirke mener – med udvikling for øje – er at foretrække.

"Multilaterale aftaler er helt afgørende for en vellykket global økonomisk fremgang – hvor alle er med på lige fod."

Mens vi venter på gennembrud i Doha-forhandlingerne, forventer vi at se nye regionale aftaler. Med udsigt til lavkonjunktur kan det endvidere tænkes, at EU prioriterer kommercielt mere attraktive aftaler med andre OECD-lande, snarere end aftaler med ulandene. Derfor opfordrer Mellemføkeligt Samvirke til stædig fastholdelse af Doha-runden. Multilaterale aftaler er helt afgørende for en vellykket global økonomisk fremgang – hvor alle er med på lige fod.

Danmark har fået en grøn tænketank

Af Martin Lidegaard, formand for CONCITO

Den 1. september 2008 så Danmarks første grønne tænketank dagens lys under navnet CONCITO, der betyder ”jeg sætter i bevægelse” på latin. Tænketanken vil bidrage til at nedsætte udslippet af drivhusgasser og formindske skadevirkningerne af den globale opvarmning. Det gør den ved at samle ny og eksisterende viden fra Danmark og udlandet og omsætte det til analyser og formidling, der kan føre til direkte handling hos politikerne, hos erhvervslivet og hos borgerne.

”CONCITO [...] betyder ”jeg sætter i bevægelse” på latin.”

Af samme grund består CONCITO's råd af både en erhvervsgruppe, en forskergruppe og en borgergruppe. Den første består af 25 toneangivende virksomheder inden for klimaområdet, den anden af 30 fremtrædende forskere og den sidste indeholder flere af 92-gruppens medlemmer, Forbrugerrådet og LO – udover en række kulturpersonligheder. I modsætning til CEPOS og det hedengangne Institut for Miljøvurdering vil CONCITO ikke primært satse på selv at ansætte økonomer og andre til at foretage beregninger og udredninger relateret til den globale opvarmning. I stedet vil vi føde vores projekter ud af de otte tværfaglige

grupper, som er nedsat i rådet, hvorefter vi vil forsøge at skaffe finansiering til de konkrete projekter og købe os til analyserne hos de dygtigste virksomheder, universiteter og NGO'er på området. Det gælder såvel i Danmark som i udlandet, hvor CONCITO inden for det næste år vil satse på at kunne indgå i et internationalt netværk af grønne tænketanke. Efterfølgende fungerer de faglige grupper som en ekstra kvalitetssikrer af vores analyser, inden vi offentliggør resultaterne.

”Tænketanken vil bidrage til at nedsætte udslippet af drivhusgasser og formindske [...] den globale opvarmning.”

Vi regner derfor også med kun at skulle oprette et forholdsvis beskedent sekretariat med en håndfuld dygtige og erfarne projektledere. Foreløbig er formanden, Martin Lidegaard, og direktøren, Thomas Færgeman, på lønningslisten med håb om at kunne ansætte 2-3 projektledere inden nytår.

Man kan læse mere om CONCITO på www.concito.info, hvor vi også altid gerne modtager gode ideer og råd fra både medlemmer og potentielle partnere på info@concito.info.

Ny rapport fordømmer EU's økonomiske partnerskabsaftaler med ulandene

Af Henrik Bang Andersen, Bestyrelsesmedlem i Afrika Kontakt

Som forberedelse til det franske formandskab blev det i april pålagt et medlem af den franske venstrefløj, Christiane Taubira (Parti Radical de Gauche), at udfærdige en rapport over EU's partnerskabsaftaler med en række ulande (EPA-aftalerne), for at afklare den franske position under forhandlingerne.

"Rapportens anbefalinger står i direkte modsætning til EPA-aftalerne[...]"

Rapportens anbefalinger står i direkte modsætning til de EPA-aftaler, EU-kommissionen har brugt de sidste seks år på at presse de berørte udviklingslande (AVS) til at indgå. For eksempel anbefaler rapporten en juridisk afklaring af den berygtede GATT-artikel XXIV, som er central for EU's fortolkning af hvor stor en mængde af samhandlen, der skal liberaliseres for at være i overensstemmelse med WTO's regler. Rapporten anbefaler også, at der foretages en undersøgelse af alternative aftaler. I modsætning hertil har kommissionen gentagne gange meddelt, at "der findes ikke nogen plan B". Dertil kommer rapportens anbefaling, at EU ikke gør indgåelsen af aftalerne til en forudsætning for ulandenes adgang til bistandsmidler under den europæiske udviklingsfond.

Rapporten forholder sig imidlertid ikke kun til EPA-aftalernes rammer. Essentielt set er rapporten et fundamentalt opgør med det nuværende forhold mellem EU og dets tidligere kolonier. Den anbefaler blandt andet en overførsel af overskudsmidler under EU's fælles landsbrugspolitik til udviklingsprogrammer i de fattigste lande, gældseftergivelse samt en revision af EU-kommissionens forhandlingsmandat.

Den 1. juli kvitterede Sarkozy for rapporten i et officielt brev til Christiane Taubira, hvor han anerkendte en række af rapportens konklusioner. Rapporten er dog ikke blevet offentliggjort af formandskabet. Kommissionen afviser desuden at have kendskab til rapportens anbefalinger.

"[...]den politiske konsekvens af en offentliggørelse bør betyde et radikalt opgør med EPA-aftalerne."

I Afrika Kontakt forstår vi godt, hvorfor rapporten tilbageholdes, idet den politiske konsekvens af en offentliggørelse bør betyde et radikalt opgør med EPA-aftalerne. EU er ganske enkelt ikke interesseret i aftaler, der ikke støtter op om Lissabon Strategiens målsætning om at gøre EU til den mest dynamiske og konkurrencedygtige økonomi i verden.

Nye standarder for fremtidens klimavenlige byer

Af John Kornerup Bang, programleder, WWF Verdensnaturfonden

For første gang i historien lever mere end halvdelen af verdens befolkning i byer, og hele den fremtidige nettotilvækst i befolkningen frem til 2050 vil foregå i byer – særligt i Asien. Nøglen til at løse klimaproblemet er i høj grad knyttet til udviklingen af fremtidens byer, som skal være fundamentalt anderledes, end de byer vi kender i dag.

“For første gang i historien lever mere end halvdelen af verdens befolkning i byer[...].”

WWF og COPENMIND var under tredagskonferencen i Bella Centeret om Clean Technology den 1-3. september vært for en mindflow-workshop, der havde som mål at afdække muligheder for at skabe et sammenligningsgrundlag for klimavenlig byudvikling, der ikke kun kan indfange CO2-reduktion i det nuværende system. Workshoppen havde deltagelse af repræsentanter fra kinesiske Baoding, Indiske Tiruvallur, Københavns Kommune og Projekt Zero fra Sønderborg.

“Nøglen til at løse klimaproblemet er i høj grad knyttet til udviklingen af fremtidens byer[...].”

Resultatet blev en deklARATION og en første bruttoliste af bløde og hårde indikatorer, der både ser på byens direkte udledninger og på, hvordan en by medvirker til at skabe løsninger andre steder via import og eksport af produkter, service og viden. Arbejdet understreger også et særligt fokus på byudvikling i Kina og Indien. Workshoppen var startskuddet til en proces, der skal udvikle et indeks, som skaber et sammenligningsgrundlag, der også indeholder import og eksport, og som kan bruges som platform til at udveksle ideer og skabe samarbejde om best practice.

Næste skridt er en videreudvikling af indekset med flere kinesiske byer i en workshop den 21. oktober i Beijing afholdt af Chinese Academy of Social Sciences, som rådgiver den kinesiske regering i klima- og energispørgsmål.

ARRANGEMENTER

Den 4. november kl. 16.00-18.00
Politikens Foredragssal
Vestergade 28
København K

92-gruppen og Politiken inviterer til debat om EU's landbrugspolitik og de globale udfordringer

Hvordan ændre vi EU's landbrugspolitik, så den bidrager til at løse de globale udviklings- og miljøproblemer?

EU's fælles landbrugspolitik koster 400 milliarder kroner om året. I år gennemføres små ændringer, som skal gælde indtil 2013. Men hvad stiller vi så op med en landbrugspolitik, som er ekstremt kostbar og dårlig både for miljø, ulandenes udviklingsmuligheder og den globale fødevarer sikkerhed?

Kom til debat med Fødevareminister, Eva Kjer Hansen (V), Folketingsmedlem Pia Olsen Dyhr (SF), Alex Dubgaard, Fødevareøkonomisk Institut og Knud Vilby 92-gruppen/Det Økologiske Råd.

Den 6. november kl. 17.00-19.00
Mellemfolkeligt Samvirke
Landgreven 7
1300 København K

Debat: Ombudsmandens rolle i det danske demokrati

Mellemfolkeligt Samvirke inviterer til debat med ombudsmand Hans Gammeltoft Hansen om ombudsmandens rolle i det danske demokrati, og hvorvidt den danske ombudsmand-model er en potentiel eksportvare. Ordstyrer er Frans Mikael Jansen, Generalsekretær for Mellemfolkeligt Samvirke. Se mere på www.ms.dk.

Den 6. november kl. 15.00-17.00
Folkekirkens Nødhjælp
Nørregade 15
1165 København K

Workshop om køn og klimaforandringer

Alle er velkomne til at deltage og diskutere sammenhængene mellem køn og klimaforandringer og hvorledes kønsperspektivet og synspunkter fra fattige udviklingslande kan styrkes i de pågående klimaforhandlinger.

Program kan findes på www.konsnet.dk. Tilmelding deadline: Mandag d. 3. november 2008 til Kønsnets koordinator Signe Yde-Andersen sya@dca.dk.

Den 13. november kl. 14-17.30
Ungdommens Røde Kors cafe
H.C. Ørstedesvej 47
1879 Frederiksberg C

Debatmøde om klima og befolkning

Økologisk Råd holder i samarbejde med Sex & Samfund debatmøde om klima og befolkningsspørgsmål. Se mere på www.sexogsamfund.dk.

2. tirsdag i måneden
kl. 17.00-19.00
Hvor: En cafe i København
(Se: www.greendrinks.org)

Green Drinks København

I over 300 byer verden over mødes folk med interesse for miljø til en månedlig uformel komsammen kaldet Green Drinks. Hensigten er at skabe netværk på tværs af NGO'er, industri, universiteter og andre med interesse for miljø, bæredygtighed og CSR. Mange mennesker har på denne måde udvekslet erfaringer, fundet jobs, skabt netværk, m.v.

Pris: Gratis, men tilmelding modtages gerne: Greendrinks.cph@gmail.com.
Yderligere oplysninger: Kontakt Anders Knudsen: 2239 0103

Øko-kalenderen på Øko-info

Nyt om grønne og økologiske arrangementer fra hele landet på:
www.eco-info.dk.

Redaktion

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af Troels Dam Christensen, Rikke Roerup, 92-gruppen og Tine Schrøder Larsen, WWF Verdensnaturfonden

Tidligere numre kan ses på www.92grp.dk
Såfremt nyhedsbrevet ønskes afmeldt, sendes mail til: 92-gruppens_nyhedsbrev@wwf.dk

92-gruppen

c/o Care Danmark
Nørrebrogade 68 B
2200 København N
T 35 24 50 90
E 92grp@92grp.dk